

Bijlage 2; Criteria

Waardevolle bomen van derden zijn beoordeeld op boomsoort, stamdiameter, levensverwachting, groeivorm, ruimtelijke betekenis en bijzondere (cultuurhistorische waarde). Bomen met een boomwaarde hoger of gelijk aan 35 punten zijn aangemerkt als waardevolle boom.

1. Boomsoort

De wetenschappelijke naam van de boom wordt geregistreerd. Daarbij worden in ieder geval de familienaam en de soortnaam opgenomen. Indien mogelijk wordt ook de cultivar geregistreerd. Om de waarde van de soort te bepalen zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1.1 Duurzame soorten

Duurzame boomsoorten (als gewone beuk, eik, paardenkastanje en linde) krijgen een hogere waardering dan niet duurzame boomsoorten (als populier, wilg, berk, sierkers). Een duurzame boomsoort is herkenbaar aan zijn lange levensduur. Het zijn soorten die traag groeien en daardoor pas over een lange termijn hun uiteindelijke, vaak kenmerkende vorm krijgen. Doordat de bomen zo'n lange levensduur hebben zijn ze vaak bepalend voor het beeld omdat ze al generaties lang in het straatbeeld aanwezig zijn.

Duurzaamheid	punten
Snelgroeiend/niet duurzaam	0 punten
Normaal	1 punt
Traaggroeiend/duurzaam	2 punten

1.2 Boomgrootte

Bomen die vanwege hun grote afmetingen uit kunnen groeien tot monumentale bomen worden hoger beoordeeld dan kleinere bomen. Voor dit aspect worden 0 (3e grootte), 1 (normaal groeiende soort 2e grootte) of 2 punten (1e grootte) toegekend.

Duurzaamheid	punten
3 ^e boomgrootte	0 punten
2 ^e boomgrootte	1 punt
1 ^e boomgrootte	2 punten

1.3 Inheemse soorten

Toepassing van in Nederland inheemse soorten (zoals gewone es en gewone esdoorn) verdient de voorkeur boven exoten (zoals Japanse kers en Amerikaanse eik) vanwege hun bijdrage aan de landschappelijke identiteit en aan de ecologische waarden.

Herkomst	punten
Uitheems	0 punten
Inheems	1 punt

1.4 Dendrologische waarde

Soorten die in Nederland zeer beperkt aanwezig zijn hebben vanwege hun zeldzaamheid een extra betekenis. De aanduiding van zeldzaamheid in de Nederlandse Dendrologie*¹ is hiervoor in eerst instantie bepalend. Daarnaast hebben soorten die voor de gemeente zeldzaam zijn ook een belangrijke waarde en worden hierbij ook opgenomen.

Dendrologische waarde	punten
Zeer algemeen	0 punten
Algemeen	1 punt
Zeldzaam	2 punten
Zeer zeldzaam	3 punten

*1; bron: Nederlandse Dendrologie naar Dr. B.K. Boom, dr.ir J. De Koning, J.W. Van den Broek, H.J. Van de Laar en ing. G. Fortgens, dertiende druk 2000

2. Stamdiameter

De stamdiameter op 1,30 meter boven maaiveld geeft een indicatie van de grootte van de boom. Het opnemen en registreren van de stamomtrek/ diameter is objectiever en eenvoudiger dan het inschatten en registreren van de leeftijd van de boom.

Stamdiameter	punten
< 40 cm	0 punten
40-60 cm	1 punt
60-80 cm	2 punten
80-100 cm	3 punten
>100 cm	5 punten

3. Levensverwachting

Alleen bomen met een goede levensverwachting dienen beschermd te worden middels de gemeentelijke lijst. De levensverwachting van de boom is afhankelijk van de actuele conditie, de algehele vitaliteit en de standplaatsfactoren van een boom. De inschatting van de levensverwachting vereist vakmanschap en kennis. Om de beoordeling eenvoudig te houden wordt enkel aangegeven of de levensverwachting van een boom meer of minder dan 10 jaar betreft. Daardoor is de beoordeling niet vergelijkbaar met de VTA controle. Omdat de lijst periodiek gemuteerd wordt volstaat dit.

Levensverwachting	punten
< 10 jaar	0 punten
> 10 jaar	5 punt

4. *Snoeivorm*

Bomen met een bijzondere of fraaie snoeivorm worden hoger gewaardeerd. Daarbij kan de extra waarde zijn gebaseerd op:

- ◆ beschadigde habitus: De natuurlijke vorm en kroonumfang van de boom is beschadigd door het op later leeftijd kandalaberen, toppen enz;
- ◆ een soorteigen habitus opgekroond (straat- of parkboom): De natuurlijke vorm en bijbehorende kroonumfang van de boom zijn aanwezig maar door opkroning is geen goed beeld van de soorteigen habitus aanwezig. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in opkroonhoogte vergelijkbaar met een straatboom of een parkboom.
- ◆ een soorteigen habitus: De natuurlijke vorm en bijbehorende kroonumfang van de boom zijn aanwezig. De boom geeft daardoor een goed beeld van zijn soorteigen habitus.
- ◆ bijzondere snoeivorm: De boom valt op door zijn aparte snoeivorm (bijvoorbeeld leilinde, knotbomen, etagebomen en leiperen)

Groeivorm	punten
Geen bijzondere groeivorm	0 punten
Soorteigen habitus opgekroond (straatboom)	1 punt
Soorteigen habitus opgekroond (parkboom)	2 punten
Soorteigen habitus	3 punten
Bijzondere snoeivorm	5 punten

5. *Ruimtelijke betekenis*

Individuele bomen kunnen sterk bijdragen aan de structuur van de openbare ruimte. Doorslaggevend zijn:

- ◆ gedeeltelijk zichtbaar vanaf openbare weg: Bomen die vanaf de openbare weg gedeeltelijk zichtbaar zijn dragen in beperkte mate bij aan de kwaliteit van de openbare ruimte en verdienen daarom bescherming.
- ◆ gedeeltelijk zichtbaar vanaf openbare weg en levert een grote bijdrage aan de groene aanblik van de bebouwde omgeving: Bomen die vanaf de openbare weg gedeeltelijk zichtbaar zijn en daarnaast ook bijdragen aan het groene beeld in de omgeving zijn van groot belang voor de kwaliteit van de openbare ruimte en verdienen daarom extra bescherming.
- ◆ van alle zijden zichtbaar vanaf de openbare weg: Het behoud van waardevolle bomen is gericht op een instandhouding van de kwaliteit van de openbare ruimte; bomen die van alle zijden zichtbaar zijn vanaf de openbare weg dragen veel bij aan deze kwaliteit. Definitie openbare weg: Alle wegen en paden die voor de inventarisatie-medewerker toegankelijk zijn. Achterpaden en wandel- en fietspaden horen hier ook bij. Paden zoals brandgangen, ontoegankelijke natuurgebieden en landgoederen worden niet als de openbare weg gedefinieerd.

Derdrologische waarde	punten
Gedeeltelijk zichtbaar vanaf openbare weg	1 punten
Gedeeltelijk zichtbaar vanaf openbare weg en een grote bijdrage leveren aan de groene aanblik van de bebouwde omgeving	3 punt
Van alle zijden zichtbaar vanaf de openbare weg	5 punten

6. Bijzondere (cultuurhistorische) betekenis

Naast de toepassing van streekeigen soorten hebben sommige bomen extra betekenis vanwege het feit dat de vorm en soort boom van oudsher wordt toegepast in Lingewaard

- ◆ geen bijzondere betekenis: De boom heeft geen bijzondere betekenis voor de omgeving.
- ◆ streekeigen beplanting: Boombeplanting die van oudsher in de Betuwe voorkomen zoals fruitbomen, zwarte populier en knotbomen (wilg, es en linde)
- ◆ bijzondere (cultuurhistorische) betekenis: Bomen kunnen vanwege hun geschiedenis, locatie of aanleiding een bijzondere betekenis hebben. Voorbeelden zijn grens- of markeringsbomen (op vroegere gemeentegrenzen), herdenkingsbomen (aangeplant bij een speciale gebeurtenis), geadopteerde bomen (door bijvoorbeeld een school of vereniging) en bomen waaronder recht werd gesproken.

Derdrologische waarde	punten
Geen bijzondere (cultuurhistorische) betekenis	1 punten
Streekeigen beplanting	3 punt
Bijzondere (cultuurhistorische) betekenis	5 punten

7. Wegingsfactoren

Bij het toekennen van een status als waardevolle boom zijn de bovengenoemde criteria van verschillend belang. Daarom is voor elk criterium een wegingsfactor bepaald. Het aantal punten voor een criterium wordt vermenigvuldigd met de betreffende wegingsfactor. In totaal kunnen hiermee maximaal 76 punten worden bereikt.

Crtierium	wegingsfactor
Boomsoort	2x
Stamdiameter	3x
Levensverwachting	3x
Groeivorm	1x
Ruimtelijke betekenis	2x
Bijzondere (cultuurhistorische) betekenis	3x

8. Status waardevolle bomen

Op basis van de hierboven beschreven criteria wordt de waardering van een boom bepaald. Omdat alleen de meest waardevolle bomen op de bomenlijst opgenomen worden is een grenswaarde van 35 punten bepaald. Bomen die volgens het boomwaarderingssysteem 35 punten of meer scoren komen op de lijst.

In 2008 is op basis van het boomwaarderingssysteem een inventarisatie gedaan naar waardevolle bomen van derden. Dit leidt tot een lijst van ongeveer 700 solitaire waardevolle bomen en boomgroepen van derden. Voor deze bomen blijft het aanvragen van een omgevingsvergunning verplicht. Voor de overige bomen van derden is het niet meer noodzakelijk een kapvergunning aan te vragen. Dit met uitzondering van bomen in de boomstructuren en de groene vlakken.